

Bu gün Azərbaycan bütün dünyaya öz musiqisi ilə səs salıb. Sərhədsiz dünyaları aşan Azərbaycan musiqisini belə bəşəri edən böyük simaları, dahi sənətkarlarıdır. Milli və klassik musiqimizin Xan Şuşinski, Cabbar Qaryağdıoğlu, Rəşid Behbudov kimi böyük klassikləri milli irismizə iz salaraq sənət tariximizi zənginləşdirməklə yanaşı, onun dünyada tanınmasında da rol oynamışlar. Böyük sənətkarlar sırasında adı dünyada tanınan dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylini bəşər musiqi xəzinəsinə bəxş etdiyi nadir nümunələr böyük məhəbbətlə qarşılanır. Qeyri-adi istedadı ilə tanınan Üzeyir Hacıbəyli yaradıcılığı yüksək qiymətləndirilir. Əbəs yerə deyil ki, sentyabrın 18-də ölkəmizdə Üzeyir Musiqi Günü qeyd olunur. 1995-ci ildə həmin gün dövlət statusu alır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə hər il 18 Sentyabr Üzeyir Musiqi Günü kimi qeyd olunmağa başlandı. Dünya musiqi xəzinəsinə parlaq incilər bəxş edən Üzeyir Hacıbəyli Azərbaycanda peşəkar musiqinin banisidir, bəstəkarlıq məktəbinin, musiqili komediya janrının yaradıcısıdır, Şərqdə operanın, operettanın əsasını qoyub, dövlət xorunu, simfonik orkestri yaradıb, dünya musiqi xəzinəsinə ölümsüz əsərləri ilə zənginləşdirib. Dahi bəstəkar Azərbaycan Dövlət Himninin müəllifidir. Bu gün Azərbaycan bayrağı, məhz həmin himnin sədaları altında dünyanın ən mötəbər salonlarında ucalır, həmçinin, tədbirlər bu himnin sədaları altında başlayır. Belə bir zəngin irsin müəllifinə çevrilən Üzeyir Hacıbəyli doğum günündə Azərbaycanda musiqi günü keçirilir. Üzeyir dünyası xatırlanır və vərəqlənir. Belə bir irsin yaradıcısı böyük bir sevgi ilə yad olunur. Üzeyir Musiqi Günü münasibətlə respublikamızda bir çox konsertlər, tədbirlər, sərgilər təşkil olunur. Bu il də müxtəlif səpgili tədbirlər keçirilir və bu davam etdirilir.

18 Sentyabr - Milli Musiqi Günü

nin gözəl bilicisi, dayısı A.Əliverdiyev olmuşdur. O, 1899-1904-cü illərdə Qori Müəllimlər Seminariyasında təhsil almışdır. Bu bəstəkarın dünyagörüşünün formalaşmasında böyük rol oynamışdır. Hacıbəyli seminariya illərində qabaqcıl dünya mədəniyyəti ilə yaxından tanış olmuşdur. O, burada Avropa musiqi klassiklərinin əsərlərini mənimsəmiş, skripka və baritonda çalmağı öyrənmiş, xalq mahnı nümunələrini nota köçürmüşdür. Seminariyanı bitirdikdən sonra Hacıbəyli 1904-cü ildə Cəbrayıl qəzasının Hadrut kəndinə müəllim təyin edilmişdir.

Ü.Hacıbəyli Rusiyada 1905-1907-ci illər inqilabı ərəfəsində Bakıya gəlmiş, Bibiheybətə, sonralar isə "Səadət" məktəbində dərs demiş, 1907-ci ildə Bakıda Azərbaycan türkcəsində "Hesab məsələləri" və "Mətbuatda istifadə olunan siyasi, hüquqi, iqtisadi və əsgəri sözlərin türki-rusi və rusitürki lüğəti"ni nəşr etdirmişdir. Hacıbəyli bədii yaradıcılığa publisistika ilə başlamışdır. O, "Kaspi", "Heyat", "İrşad", "Tərəqqi", "Həqiqət", "İqbal", "Yeni İqbal" qəzetlərində və "Molla Nəsrəddin" jurnalında "Ordan-burdan", "O yan-bu yan" və s. başlıqlar altında "Ü", "Filankəs", "Behmankəs" və s. gizli imzalarla dövrün mühüm ictimai-siyasi, maarifçilik məsələlərinə dair çoxlu məqalə, felyeton və satirik miniatürlər dərc etdirmişdir.

ŞƏRQDƏ OPERA SƏNƏTİNİN ƏSASI QOYULDU

Hacıbəylinin 1908-ci il yanvarın 12-də Bakıda Hacı Zeynalabdin Tağıyevin teatrında göstərilən "Leyli və Məcnun" operası ilə təkə Azərbaycanca deyil, bütün müsəlman Şərqində opera sənətinin əsası qoyulmuşdur. Hacıbəyli operanın librettosunu Füzulinin eyniadlı poeması əsasında yazmışdır. Hacıbəyli 1909-1915-ci illərdə bir-birinin ardınca "Şeyx Sənan", "Rüstəm və Söhrab", "Şah Abbas və Xurşud banu", "Əsli və Kə-

rəm", "Harun və Leyla" muğam-operaların librettosunu xalq dastanları və rəvayətlər, Firdovsinin "Şahname" əsərinin motivləri əsasında yazmışdır. O, "Leyli və Məcnun"dakı üslub xüsusiyyətlərini və estetik sənət prinsiplərini sonrakı operalarında da davam etdirmişdir. Ü.Hacıbəyli 1911-ci ildə musiqi təhsilini artırmaq üçün Moskvaya getmiş, həmin il burada filarmonik cəmiyyətin musiqi kurslarında, 1913-cü ildə isə Peterburq Konservatoriyasında oxumuşdur. Peterburq dövrü Hacıbəylinin yaradıcılığında mühüm rol oynamış, o, "Arşın mal alan" musiqili komediyasını, məhz burada yaratmışdır. Hacıbəyli 1921-ci ildə Bakıda Azərbaycanlı tələbələr üçün ilk musiqi məktəbini - Azərbaycan Dövlət Türk Musiqi Məktəbini təşkil etmişdir.

Üzeyir bəy Azərbaycan musiqisində köklü dönüş yaratmış dahi bəstəkarıdır. Azərbaycan və ümumiyyətlə, Şərq musiqisinin gələcək inkişaf perspektivlərini, estetik prinsiplərini müəyyənləşdirmişdir. Ü.Hacıbəyli həm də böyük musiqişünas-alim idi. O, müasir Azərbaycan elmi musiqişünaslığının əsasını qoymuş, musiqiyə dair çoxlu məqalələr yazmış və tədqiqatlar aparmışdır. Hacıbəylinin "Arşın mal alan" musiqili komediyası ingilis, alman, çin, ərəb, fars, polyak, ukrayna, belarus, gürcü və s. dillərlə tərcümə edilmişdir. YUNESKO-nun görkəmli şəxsiyyətlərindən ildö-

nümü və 1985-ci ilin mühüm hadisələri təqviminə əsasən, Ü.Hacıbəyli yubileyi beynəlxalq miqyasda da qeyd edilmişdir.

BIZI MUSIQI BEŞİYİMİZƏ QOVUŞDURAN ZƏFƏR

Bu gün 30 ilə yaxın bir zamanda işğal altında olan torpaqlarımız azad olunmuş və böyük sənətkarların da ruhu azad nəfəs alır. 1985-ci ildə Üzeyir Hacıbəylinin 100 illik yubileyi münasibətlə Şuşada bəstəkarın heykəli ucaldılmışdı. Heykəltəraş Əhməd Səlikov tərəfindən hazırlanan abidə 1992-ci ildə Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı erməni vandalizminə məruz qalaraq tamamilə məhv edildi. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra işğaldan azad olunan ərazilərimizdə aparılan abadlıq-quruculuq işləri çərçivəsində tarixi-dini abidələrimiz, tarixi şəxsiyyətlərin ev muzeyləri və s. təmir və bərpa olunur. Bu sırada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq bəstəkarın yeni heykəli hazırlandı və heykəlin modeli qalmadığından yeni abidə o dövrün mətbuatında dərc olunan və arxivdə saxlanılan fotolar əsasında yaradıldı. Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə bürüncdən hazırlanan heykəl Şuşa şəhərində öz əvvəlki yerində ucaldılıb. Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin 1992-ci ildə Şuşanı işğal edərkən Üzeyir Hacıbəyli, Xurşidbanu Natəvan və Bülbülün gülləbaran etdiyi heykəlləri bu gün artıq Şuşaya qaytarılıb. "Güllələnmiş heykəllər" Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Şuşaya səfəri zamanı oraya aparıldı və dövlət başçısı heykəllərin açılışında iştirak etdi. Bundan əlavə, 44 günlük Vətən müharibəsində Ali Baş Komandanın qətiyyəti, Ordumuzun şücaəti nəticəsində tarixi ədalət bərpa edildikdən sonra Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə Şuşa şəhəri Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan olundu.

ÜZEYİR HACIBƏYLİ XVI BEYNƏLXALQ MUSIQI FESTİVALI

Azərbaycan professional musiqi sənətinin banisi Üzeyir Hacıbəylinin dünyaya gəldiyi 18 sentyabr ölkəmizdə ənənəvi olaraq Milli Musiqi Günü kimi təntənə ilə qeyd olunur. Azərbaycanda musiqi mədəniyyətimizin inkişafı və təbliği baxımından diqqətəlayiq olan Üzeyir Hacıbəyli XVI Beynəlxalq Musiqi Festivalı öz işinə başlayır. Belə ki, Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Milli Musiqi Günü münasibətlə sentyabrın 18-dən 28-dək Üzeyir Hacıbəyli XVI Beynəlxalq Musiqi Festivalı keçiriləcək. Ölkəmizin mədəni həyatında mühüm hadisə olan festivalda dünyanın bir çox ölkələrindən tanınmış sənətcilər iştirak edəcək. Festivala təşrif buyuran xarici qonaqlar Üzeyir Hacıbəyli irsi barədə dolğun məlumat alaraq mədəniyyətimizlə, musiqimizlə daha yaxından tanış olacaq, öz təəssüratlarını zənginləşdirəcəklər. Bu isə öz növbəsində Azərbaycan musiqisinin, Üzeyir Hacıbəyli yaradıcılığının dünyada daha geniş tanınması, təbliğ olunması baxımından əhəmiyyət kəsb edir. 2009-cu ildən keçirilən festivalın əhatə dairəsi ötən müddət ərzində xeyli genişləniş. İldən-ildə festivalda iştirak edən ölkələrin də, musiqi kollektivlərinin də sayı artmaqdadır. Bu il bu mötəbər musiqi bayramında Azərbaycanla yanaşı, ABŞ, Rusiya, Almaniya, İspaniya, Avstriya, Koreya Respublikası, Türkiyə, Braziliya, Hindistan və digər ölkələrdən tanınmış ifaçı və kollektivlər iştirak edəcəklər. Festival çərçivəsində Bakı ilə yanaşı, Şuşa, Gəncə və bir sıra şəhərlərdə açıq və qapalı məkənlərdə konsertlər, tamaşalar, sərgilər, elmi konfrans və ustad dərsləri təqdim olunacaq. Üzeyir Hacıbəyli adına beynəlxalq musiqi festivalının keçirilməsi dahi bəstəkarın xatirəsinin yad olunması ilə yanaşı, musiqi mədəniyyətimizin dünyada təbliği sahəsində görülən işlərin, musiqi sənətimizin inkişafının parlaq təcəssümüdür.

Zümrüd BAYRAMOVA